

KOMERCPRAKSES LIKUMPROJEKTA PLUSI

GUNTARS ZĪLE, zvērinātu advokātu biroja Lejiņš, Torgāns un Partneri zvērināts advokāts

Ministru kabineta apstiprinātais Ekonomikas ministrijas izstrādātais likumprojekts „Komerccprakses likums” jau izpelnījies gan pelnītu, gan arī nepelnītu kritiku. Vispirms jāuzsver, ka šis likumprojekts ir tapis, lai ieviestu Latvijā kārtējās ES direktīvas prasības – 2005. gada 11. maija Direktīva 2005/29/EK, kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū¹ (turpmāk – „Direktīva 2005/29/EK”). Līdz ar to attiecīgu tiesību normu iestrāde Latvijas likumos nav ne Latvijas iniciatīva, ne arī Latvijai ir izvēles iespēja; tas ir pienākums, kas jāizpilda. Pie tam minētās direktīvas prasības bija jāievieš pieņemot attiecīgu likumu jau līdz šā gada 12. jūnijam, un likumam ir jāstājas spēkā ar šā gada 12. decembri.

Direktīvai 2005/29/EK (un arī Komerccprakses likumam) ir divējādi mērķi:

- Pirmais un tiešākais mērķis (kas definēts arī Komerccprakses likumprojekta 2. punktā), ir aizsargāt patērētāju pret uzņēmēju „negodīgu komercpraksi”. Eiropas Savienības kontekstā tas ietver vienlīdz augsta patērētāja interešu aizsardzības līmeņa nodrošināšanu katrā no dalībvalstīm.
- Otrs mērķis, kas ir ne mazāk svarīgs, ir nodrošināt vienlīdzīgu konkurences apstākļus (jeb vienādus „spēles noteikumus”) uzņēmējiem katrā no Dalībvalstīm, tai skaitā aizsargāt uzņēmēju intereses pret negodīgu konkurenci kas izpaustos kā „negodīga komercprakse”.

Ar šo likumu paredzēts ieviest vispārēju „negodīgas komercprakses” definīciju un regulējumu, kas aptver ne tikai maldinošu reklāmu (šobrīd regulētu ar Reklāmas likumu), bet arī praktiski jebkāda cita veida darbību vai bezdarbību, kas saistīta ar preču/pakalpojumu piedāvāšanu, pārdošanu/sniegšanu patērētājiem. Šādam

---

¹ Pilns nosaukums – Eiropas parlamenta un Padomes 2005. gada 11. maija Direktīva 2005/29/EK, kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 2006/2004 (*Directive 2005/29/EC of the European Parliament and of the Council of 11 May 2005 concerning unfair business-to-consumer commercial practices in the internal market and amending Council Directive 84/450/EEC, Directives 97/7/EC, 98/27/EC and 2002/65/EC of the European Parliament and of the Council and Regulation (EC) No. 2006/2004 of the European Parliament and of the Council*). Saīsinātais apzīmējums – Negodīgas Komerccprakses Direktīva (*Unfair Commercial Practices Directive*).

visaptverošam regulējumam likumprojektā piedāvātajā redakcijā ir gan pozitīvas, gan negatīvas iezīmes.

Kā pozitīvu apstākli var vērtēt, piemēram, „agresīvas komercprakses” detalizēta regulējuma ieviešanu un atbildības noteikšanu par agresīvu komercpraksi. Tas kaut nedaudz var līdzēt gadījumos, kad patērētājs tiek nostādīts situācijā, kur ir faktiski spiests piekrist sev nelabvēlīgam līgumam vai līguma grozījumiem. Piemēram, ja būvnieks / remontdarbu veicējs, kurš piekritis sniegt savus pakalpojumus par iepriekš noteiktu (fiksētu) samaksu, pēc darbu uzsākšanas izvirza pasūtītājam prasības veikt papildus maksājumus, kas sākotnēji nav bijuši paredzēti. Šādos gadījumos pasūtītājs bieži vien piekrīt veikt papildus maksājumu arī tad, ja būvētāja prasībām pēc papildus maksājumu veikšanas nav ne likumiska, ne līgumiska pamata, jo pretējā gadījumā izmaksas, kas saistītas ar jauna būvnieka piesaistīšanu un iespējamo tiesvedību, varētu būt vēl lielākas, kā arī darbu veikšana varētu būtiski aizkavēties. Ar jaunā likuma pieņemšanu šāda rīcība varētu tikt uzskatīta par agresīvu komercpraksi un patērētājs var cerēt uz pozitīvu strīdus situācijas risinājumu vēršoties Patērētāju tiesību aizsardzības centrā.

KOMERCPRAKSES LIKUMPROJEKTA MĪNUSI

Saskaņā ar likumprojekta 12. pantu, uzraudzības iestādes lēmums var tikt pārsūdzēts tiesā, bet lēmuma pārsūdzēšana neaptur tā izpildi.

Šāds princips šobrīd ir ietverts Reklāmas likumā (17.panta 2. daļa). Ir saprotama likumdevēja vēlme (arī lai izpildītu attiecīgas direktīvas prasības) nodrošināt iespējami ātru un efektīvu negodīgas komercprakses 'apkarošanu', kas ietver uzraudzības iestādes spēju iespējami ātri novērst likumpārkāpumu, tomēr šāda noteikuma ietveršana attiecinot to vienādā mērā uz visiem lēmumiem un visām situācijām ir vienkāršāks, bet ne labākais risinājums.

Ievērojot to, ka administratīvās tiesas šobrīd ir pārslogotas ar lietām kā rezultātā jauna lieta tiek nozīmēta izskatīšanai kā minimums gadu pēc pieteikuma iesniegšanas, pārsūdzība tiesā, tāpat kā iespēja prasīt atlīdzinājumu no iestādes, ja lēmums ir bijis nepamatots un atceļams, diemžēl šobrīd nav uzskatāmi par efektīviem uzņēmēja tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Tā vietā būtu ieteicams apsvērt minētā principa nepiemērošanu lēmumiem, kuru tūlītēja izpilde var radīt neatgriezenisku kaitējumu uzņēmēja interesēm (piemēram, „negodīgas komercprakses atsaukums” izplatot attiecīgu paziņojumu ar masu saziņas līdzekļu starpniecību).

Komerccprakses likuma pieņemšana varētu nest labumu gan patērētājiem, gan arī uzņēmējiem, bet vai tas tā būs ir atkarīgs gan no likumdevēja spējas novērst likumprojektā esošās nepilnības un sabalansēt patērētāju un uzņēmēju intereses, kā arī savstarpēji saskaņot jaunā likuma normas ar jau esošajām Patērētāju tiesību aizsardzības likuma, Reklāmas likuma u.c. normatīvo aktu normām, gan arī no uzraudzības iestāžu spējas piemērot šī likuma normas praksē tā, lai tiktu sasniegti likuma mērķi, bet šo mērķu sasniegšanai netiktu 'ziedotas' likumīgas uzņēmēju intereses.